

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

De Fideicommissis, Primogenitvris, Et Majoratibvs

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. LIV. Faventina fideicommissi de Fenzoniis. De eadem materia, An scilicet ratio conservationis bonorum in familia vel descendencia adjecta prohibitioni alienationis, vel alteri dispositioni, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74060)

FAVENTINA FIDEICOMMISSI

DE FENZONIIS

PRO

FENZONIIS

CUM

HOSPITALI seu CONFRATERNITA-
TE BRISIGHELLE.*Causa decisa per Rotam pro Fenzonijs.*

De eadem materia, An scilicet ratio conservacionis bonorum in familia vel descendencia adjecta, prohibicioni alienationis, vel alteri dispositioni, inducat fideicommissum restitutorium in casu mortis, vel illud ampliet ultra casus ac personas expressas; Et ubi illud non induceret, sed induceret tantum fideicommissum conservatorium, An istud impediatur dispositionem ad favorem legitimorum hæredum ab intestato succedentium, quamvis non sint de familia.

SUMMARIUM.

- 1 *Acti series.*
- 2 *Resolutio.*
- 3 *Punctus causa super conf. 636. Decij.*
- 4 *De ratione, ob quam ista materia involuta sit, & quomodo ad veritatem indagandam sit procedendum.*
- 5 *Ubi procedit fideicommissum expressum restitutorium, sed clare restrictum ad certas personas, tunc ratio amplior illud non ampliat.*
- 6 *Fortius, ubi prohibitio directa est ad personas.*
- 7 *Argumentum superfluitatis est levissimum.*
- 8 *De pluribus effectibus resultantibus ab expressa alienatione bonorum fideicommissi facta per testatorem, & ideo de pluribus conclusionibus.*
- 9 *Quod ratio non operativa, ut supra n. 5. adhuc attendatur pro adminiculo, & quod plura de per se non operativa servantur pro adminiculo.*
- 10 *Ubi procedit fideicommissum restitutorium expressum, sed est dubia eius restrictio, tunc ratio magis generalis ampliat fideicommissum in ratione interpretativa, dantur exempla.*
- 11 *Quod aliud sit inducere novum fideicommissum, seu illud extendere, & aliud sit interpretari.*
- 12 *Ubi nullum procedit fideicommissum expressum in casu mortis, tunc intrat distinctio, an ratio stet principaliter, vel accessorie, & consecutive.*
- 13 *Quomodo dignoscatur, & iudicandum sit, an ratio stet principaliter, vel accessorie.*

M 4

Quod

ita ut etiam in iuribus ex propria persona competentibus locum habeat regula textus in l. cum à matre Cod. de rei vendit. & non admittatur ad ipsam rem vendicandam, quamvis æstimationem vel interesse offerat, secus verò est, ubi accedit dicta prohibito expressa, præsertim verò & clarius vestita à dicta ratione, cum tunc regula prædicta cesset; Et quartò circa detractiones non admittendas nisi in subsidium ex iis bonis, quæ specialem & expressam habent prohibitionem, præsertim cum dicta ratione, cum aliis similibus effectibus, ut etiam advertitur infra in *Reatina fideicommissi de Clavellonibus disc.* 128. ubi de puncto, An huiusmodi expressa prohibito particularis aliquorum bonorum inducat necne fideicommissum particulare diversum ab universali, ad effectum præsertim detractionum, & sic revera istud superfluitatis argumentum nullius ponderis remanet.

Est verò verum, quod cum in hac materia omnes regulæ & conclusiones procedant solum in ambiguo, atque non urgente contraria testatoris voluntate etiam conjecturali, cui, cessante casu in quo urgeat defectus potestatis, omnia cedunt, idcirco si alia concurrunt inditia & argumenta suadentia, quod testator ultra personas expressas, aliud fideicommissum magis latum facere voluerit, tunc ista ratio satis est considerabilis tanquam unum ex adminiculis cum aliis conjungendum. Quod tamè solum & de per se non sufficit, multa enim sola & de per se non sunt operativa, sed bene attenduntur pro adminiculo, quando alia concurrunt, ut præsertim supra & infra frequens habemus in materia fideicommissi ordinati in casu delicti, sive huius rationis conservacionis honorum in agnacione vel sanguine, adjectæ prohibitioni confiscacionis, quoniam ex hoc non inferitur ad fideicommissam restitutorium in casu mortis, sed bene exinde resultat illius vehemens adminiculum, quando tamen alia concurrunt cum similibus.

Alter casus est, ubi præcedit quidem fideicommissum restitutorium dispositivum & expressam sed ejus restrictio ad certas personas non est omnino cetera & præcisa, unde cadat ambiguitas, An sub genere vel vocabulo quo testator usus est, comprehendantur necne alia peroræ aptæ sub illo venire; Puta ubi vocata familia, quæ regulariter intelligitur de effectiva, ambiguum remaneat, an veniat etiam continentiva; Sive ubi dispositione concepta cum filiis, cadat altera dubitas, an sub nomine filiorum veniant nepotes, & pronepotes, ac ulteriores descendentes; Vel an filii in conditione positi censeantur, nedum vocati, sed etiam gravati, cum tractu perpetuo & successivo, quasi quod in eis demonstrata sit universa posteritas ad limitationem *conf. 21. Oldradi cum similibus*; Et tunc rectè intrat propositio derivans ex *theor. Bart. in l. pater filium § fundum num. finali ff. de legatis tertio*, quod ubi ratio est generalior dicto, illa potius quam istud attendi debet & sequuntur DD. communiter ex deductis in *Perusina fideicommissi de Bigazzinis coram Litta post Giovagnon. conf. 75. n. 72. & sequen. lib. 1. decis. 568. par. 1. divers. dec. 10. & 193. par. 1. & rec. & admittitur dec. 300. ead. p. 1. revocatoria d. dec. 193. dec. 188. num. 7. & 8. par. 9. & frequenter.*

Ut enim advertitur *disc. præcedenti*, Aliud est interpretari dispositionem dubiam, Aliud verò est inducere novum fideicommissum, seu illud clarè limitatum extendere, Est isto casu pariter neque intrat distinctio derivans ex dicto *conf. 636. Decis.* An ratio stet in eadem oratione accessorie & conse-

quutivè ad prohibitionem, vel potius stet principaliter & de per se cum oratione independentem, quoniam semper inducit adminiculum, seu conjecturam.

Tertius demum casus est, ubi nullum præcedit fideicommissum expressum & dispositivum, unde propterea intrat quæstio, an illud resulter ex huiusmodi ratione prohibitioni alienacionis, vel alteri dispositioni adjectæ, Et tunc intrat distinctio prædicta an scilicet ratio stet accessorie & consequutivè vel potius a quæ principaliter, seu independentem, ut primo casu talem effectum non inducat, cum rectè operetur illum efficacia prohibitionis, quæ aliàs non dato substituto in casu contravenacionis, neque habens dictam rationem adjectam, resolvitur in nudum consilium non obligatorium; Vel inducit fideicommissum, quod nostri dicunt conservatorium, quod rectè stare potest sine restitutorio juxta casum, de quo infra in *Civitate Castellana fideicommissi de Clarionibus disc.* 158. cum similibus, nisi alia concurrant conjecturæ, ex quibus etiam ad fideicommissum restitutorium, & absolutum in casu mortis inferri valeat; Secundò autem casu inducat etiam fideicommissum absolutum & restitutorium in casu mortis, ut post antiquiores ab eis relatos per *Fusar. quæst. 628. Capp. l. tr. consult. 32. de Marin. resol. 131 lib. 1. Rota apud Burat. decis. 107. ubi Adde. apud Merlin. decis. 669. decis. 284. & 304. par. 6. rec. decis. 8. & 15. par. 7. & in aliis frequenter*, apud quos de huiusmodi adminiculis & conjecturis, circa quæ certa & determinata regula dari non potest, cum totum pendeat ex singulorum casuum circumstantiis particularibus, dum in effectu non est quæstio juris sed facti ac voluntatis.

Qua distinctio retenta utpotè ita generaliter ac in abstracto receptissima & absoluta, major, immò tota quæstio hodie esse videtur in ejus applicatione. & an in una vel altera parte versari dicamur, quando scilicet prohibitio stet accessorie & dependenter, vel potius principaliter & independentem in separata oratione; Atque in hoc nostri nimium se involvunt; Cum enim *Bart. in dicta l. pater filium § fundum num. finali de legatis tertio*, regendo quando ratio generaliter dicta stare dicatur dependenter, vel independentem dicat, quod independentem stare dicatur, quando testator dicat, *ideo prohibui seu feci, quia volo hoc*, Exinde nostri, præsertim Consules, quasi quod hæc sint verba inducentia quandam formam, adinstar verborum Sacramenti, cum consuetis juristarum subtilitatibus, seu verborum formalitatibus, nimium certant super verbis testamenti vel dispositionis, de qua agitur, an sint juxta dictam formam necne; Prout etiam nimium laborant in percrutando, An ratio præcedat, vel subsequatur; Sive an eadem ratio adjecta sit in eadem vel separata oratione, & ad quem effectum ponderare solent, an adsit littera majuscula, sive an adsit punctus finalis, cum similibus, quæ omnia verè pro meo iudicio continere videntur leguleicas simplicitates, ac formalitates, cum frequentius hæc omnia pendeant à Notario vel alio scriptore testamenti, absque eo quod testator ad hæc advertat; Ideoque vera decisio desumenda videtur à substantia voluntatis testatoris metiendæ ex tota facti massa, à contextu scilicet omnibusque partibus dispositionis, necnon à qualitate, tam ipsius quam bonorum, aliisque circumstantiis, ex prudenti beneque regulato arbitrio, unam, vel alteram voluntatem probabiliter suadentibus.

Ista igitur theoria ita constituta; Quatenus pertinet

LUCA
de
amentis
cat
CVI
9

14 pertinet ad applicationem, in hac facti specie, clarum videbatur dictam rationem conservationis bonorum in descendantibus facere hanc operationem inducendi fideicommissum absolutum ac restitutorium in casu mortis, quoniam nullum aliud in eodem testamento continebatur fideicommissum, cui talis prohibitio vel ratio famulari posset, atque nedum ratio stabat principaliter & independenter juxta verba *Bart.* vel æquipollentia, sed etiam accedebant verba *in perpetuum*, & alia in idem tendentia; Cum ea quoque circumstantia considerabili, quod ageretur de prohibitione particulari quorundam bonorum stabilium certo loco existentium, quæ attenta qualitate loci ac personæ, atque cum ista proportionem dici possunt conspicua & qualificata; Et quod magis, quia deinde condidit codicillos, quos maturius ordinare professus est ad majorem sui animi declarationem, & in quibus aliud in effectu non continetur, nisi magis enixè repetita dicta prohibitio cum præfata ratione stante magis principaliter ac independenter, cum talibus verbis, quod fideicommissum restitutorium præsupponeret explicando desiderium perpetuæ conservationis bonorum in omnibus descendantibus, inter quos proinde fideicommissum ordinatum censetur juxta dispositionem textus in *l. fideicommissa* 11. §. *hac verba ff. de legat. tertio*, cum concord. collectis in hujus causæ decisione, quæ proinde, reflectendo etiam ad solam veritatem, iusta, & probabilis vis est; Potissimè cum videremur in dispositione ascendente, in qua, juxta ea quæ satis frequenter in hac materia habentur hoc eodem *tit.* receptissimum est, minores ac leviores sufficere conjecturas.

In proposito autem hujusmodi prohibitionum alienationis habentium dictam rationem accessorie seu consequutive, ita ut ex illa non resultet fideicommissum restitutorium, sed solum conservatorium, pluries, ac pluries idem respondi, præsertim in una *Sabinen. de Pedrocchis pro Luca Pedrocchio*, me consulente pro veritate, An dicta prohibitive non obstante, quamvis adessent illi de familia, extraneam Martinus ejus abavus prohibuit bona alienari, disponere posset ad favorem ejus neporum ex sorore proximorum, ac legitimorum ab intestato hæredum, dum agnati de familia ab eodem testatore per aliam lineam descendentes ab ipso quinto gradu distabant; Et respondi affirmative, quoniam fideicommissum conservatorium non tollit successionem ab intestato, neque illius ordinem pervertit, etiam si legitimi successores non sint de familia juxta doctrinam *Bart.* in *l. peto §. fratre* n. 2. & *l. cum pater §. cum inter ff. de legat. secundo*, quam cæteri sequuntur cumulatim per *Bellon. jun. cons. 1. n. 84. de Marin. resol. 131. n. 4. lib. 1. Fusar. q. 688. n. 106.* Potissimè quia verba testamenti, & clarior illa codicillorum, clarè suadere videbantur, quod prohibitio percuteret alienationes per actus inter vivos, neque illa esset simplex ac indefinita sed qualificata, quod scilicet volentes alienare tenerentur requirere suos agnatos, & de familia in pari causa præferendos, ita inducendo quamdam speciem retractus consanguinitatis, præsupponendo tamen facultatem alienandi etiam in extraneos, ideoque si huic morienti ab intestato dicti proximiores cognati non prohiberentur succedere, ita fortius dixi eisdem competere facultatem cum eis disponendi in testamento, cum semper favorabilior sit causa testati quam intestati.

ROMANA FIDEICOMMISSIS

DE BONCOMPAGNIS

PRO

PAULO BONCOMPAGNO

CUM

MARCO ANTONIO
& aliis etiam

DE BONCOMPAGNIS.

*Causa decisa per Rotam pro Marco Antonio
& consortibus, postea concordans.*

De concursu plurium æq; vocatorum & ejusdem generis, quorum unum alterum excludere velit ob præteritionem de eo factam à gravatore, scilicet & quando gravatus intervertere possit succedendi ordinem præscriptum, atque aliqui ex vocatis præeligere, alios vero excludere; Et an hæc facultas datæ primo hæredi gravato influat in alios. Sive an eadem facultas per augmentum à contrario sensu restituitur ratione seu voluntate per testatorem explicata, quod bona non exeat familia vel genere vocato.

SUMMARIUM.

- 1 *Fidei series.*
- 2 *Resolutionis causa.*
- 3 *Firmatur reciproca tanquam certa.*
- 4 *Facultas præeligendi data primo gravato influat in omnes successores.*
- 5 *Qui declarat non disponi, & qui non potest vocare potest declarare.*
- 6 *Declaratur conclusio, de qua n. 5.*
- 7 *Prohibitum alienare vel disponere extraneam potest disponere in illos de familia remotiores.*
- 8 *Etiamsi adesset fideicommissum in casu mortis, quia intelligitur quatenus non disponat.*
- 9 *Contrarium verius ubi præcedit fideicommissum expressum.*
- 10 *Ubi est fideicommissum solum conservatorium, tunc procedit conclusio, de qua n. 7.*
- 11 *Quid de casu mixto, ubi scilicet fideicommissum restitutorium implicite resultat à testatore, jectâ prohibitioni alienationis.*
- 12 *De eadem conclusione, de qua n. 4.*

D I S C. LV.

Ugo Boncompagnus, adjecta ratione conservationis aliquorum bonorum in ejus familia